

Бүгү чурттарның пролетарийлери, катыжыңар.

ШЫН

ВКП(б) Тыва Обкомунун, Кызыл Хоорай Комитетинин болгаш Ажылчы Чоннарын Депутаттарының Область Советинин Органы

1925 Чылда үндүзүлгөнгөн.

1951
февраль
18
воскресенье
№ 33 (207)

Өртөө 20 көп

Совет демократияның тиелелгеи дээш

Бо хүн Россия Федерациязының, Азербайджан, Грузин, Казах, Киргиз, Таджики, Латвия, Литва, Молдавия, Карел-Фин Совет Социалисттик Республикаларның болгаш ол республикаларда кирип турар автономнуг республикаларның ажилды чоннары боттарының республикаларының Дээди Советтеринин депутаттары соңгуурлар. Совет иждеринин уруг көдүрүлүшкүн-биле белгениш, четкилейн манап турган байырдалдыг хүнү келген.

Бодунун Төрөөн чуртту дээш чоргалардың күзөл-соруу-биле, төрөөн большевик партияга, генерал баштыңар болгаш башкы эш Сталинга кызмат чок ынакшылдык болгаш бердингенни күзөл-соруу-биле совет улус соңгулдаларга келген.

Бистиң чургувуста соңгулдалар болза улустун эзулуг байырдалы. Эш Сталинның чугалааны болза: «Соңгулда болза, бистиң ажалчынармыстың, бистиң тараачынармыстың, бистиң интеллигенциямыстың эзулуг бүгү улустун байырдалы болур-дур. Делегей кырынга кая-даа шак ындыг эзулуг хостуг болгаш эзулуг демократыг соңгулда болуп көрбөөн, каян-даа чок! Төөгү өске шак ындыг чижекти билбес».

Социалисттик болгаш капиталисттик — ийи системаларның төгүлдүг чарыкыңа социализм тилелдеген тилелгени чедип ап турар. Социализмнің тилелгелеринин илерелинге капитализмнің ириднелишинин бүгү чидиң-биле көстүп турар. Капиталисттер, хамактык мурунда АКШ-тың империалисттери Кореяда халдагчы дайынны өскүрткен болгаш делегейнин чаа дайынныга калчаалыг белеткеди чорудуп турарлар. Совет Эвилелинге баштадып турар тайбыңның, демократияның болгаш социализмнің улам-на күштелип турар лагерини болза, империализмнің лагеринге, агрессияның лагеринге удур туруп турар.

Дайын соолудеген сталинчы бещ чыл планының кол сорулгаларын чедишкенини күсөтүшпөөн, партия болза, улусту коммунизмнің тилелгезин, че апар чоруур. Чаа-чаа фабрикаларын болгаш заводдарын, Волгада Куы-бывшев болгаш Сталинградтың суг кү-

жү-биле ажилдаар электрстанцияларының, Туркменияның Көл каналының, Каховканың суг күжү-биле ажилдаар электрстанциязының, Муруну-Украинаның болгаш Соңгу-Крымның каналдарының, Волга-Доннун суг орукуг каналының тудуглары чоруп турар. Ол тудуглары улус коммунизмнің улуг тудуглары кылдыр шыны-биле адаан. Бойдус чаартылгазының сталинчы планының боттанылгазы, колхозтарны улгатырманы, үнүш чок болгаш чартык үнүштүг черлеринин миллион-миллион гектар шөлдөринин сугарылгазы болгаш суглуг болдулары социалисттик көдө ажил-агының болуп көрбөөн улам ыңай чектелишкенинге кызмат чок болдунар аргалары ажыдып турар.

Бистиң Төрөөн чуртувустун бүгү улустары ышкаш база тыва улус депутатка кандидат кылдыр бистиң бүгү тилелгелеринин организатору, тайбыңның түгүнүг улуг тудучузу, баштыңы болгаш башкы эш Сталинны адааннар.

Чурттуг хоорайларының болгаш көдөзгенин соңгулда мурунуң хөй кичи кирякчилик хуралдарына соңгуучулар эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларының Дээди Советтеринин депутаттарына кандидаттар кылдыр совет улустун эң эки оолдарын болгаш кыстарын, бистиң социалисттик Төрөөн чуртувустун чалбыштыг патриотчуларын, бистиң бүгү тилелгелеринин сорук кирякчизи болгаш организатору — большевик партияга кызмат чок бердингеннерин адал турганнар.

Ленин—Сталинның национал политиказының тилелгенини ачызы-биле мөчүгүлден хосталган тыва улус ам Совет Эвилелиниң өске хөй национал улустары-биле кады бүгү улустун байырдалы — соңгулдалыг хүнүнде коммунистерин болгаш партия кежигүнү эвестеринин сталинчы блогунун кандидаттарын бир үн-биле бадылар дээш соңгулда хааржактарына келир.

Тывада улус ажил-агының социалисттик чаартылгазы чедишкенини чоруп турар, социалисттик утка-шынардыг болгаш национал хевирлиг культура хөгжүп турар.

Эрткен 1950 чылдың дургузунда бүдүрүлгениң нинти продукциязының

чыл планын бистиң область улутур талазы-биле 101 хуу күсөткөн болгаш социалисттик чер ажылын, база колхозтарда нинтинин мал ажалының хөгжүлдешинин улам ыңай көдүрүлүшкүнүнү хөрөөнге чаа-чаа чедишкенин чедишпеген алган. Тываның ажилчы чоннарының культуру тургузуушкуну хөгжүп турар болгаш культуруг деңгели бедип турар.

Эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларының Дээди Советтеринин депутаттарының кандидаттары кылдыр ажилчы чоннар партиязы болгаш чазактың улус удртуучулары улуг чангыс эл-сеткил-биле депштыенер. Депутаттарга кандидаттарын аразында эр, хөрөөн мурнайчы ажилчылар, эр, хөрөөн колхозчулар, эртемниң, культураның ажилдакчылары, партияның болгаш советтик ажилдакчылары — коммунистерин болгаш партия кежигүнү эвестеринин сталинчы блогунун төлөптин төлөөлечилери бар болуп турар.

Коммунисттик партия эрткен соңгулдалардагы ышкаш база эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларының соңгулдаларына партия кежигүнү эвестер-биле чаңгыс аял блокка, сырый эвилелде кирип турар.

Коммунистерин болгаш партия кежигүнү эвестеринин сталинчы блогунун дээш бадылавышпаш, бистиң социалисттик индустрияның, колхоз тургузуушкунунун тилелгези дээш, ССРЭ-ниң улус ажил-агының чаа көдүрүлүшкүнү дээш коммунисттик тургузуушкунун сталинчы планнары боттандыра дээш, совет нингилелдин мораль-политиктиң чаңгыс өви быжыкын дээш, Саза Совет Эвилелиниң улустары ам-деа улем хостуг болгаш дең эргелиг турун дээш, ССРЭ-ниң улустарының ажал-малыкны бузулбас найралы улам-на өссүн, быжыксын дээш бадыладар.

Коммунистерин болгаш партия кежигүнү эвестеринин сталинчы блогунун кандидаттары дээш бадылавышпаш, бис бүгү делегейге тайбың дээш бадылар бис.

Шупту, чаңгыс кичи ышкаш соңгулдаларже! Коммунистерин болгаш партия кежигүнү эвестеринин сталинчы күчүлүг блогу дээш чангыс эл-сеткил-диг бадылашыкынывысты берээлинер!

Эш И. В. Сталинның „Правданың“ корреспондентизи-биле беседазы

Чоокта чаа «Правданың» корреспондентизи даштыкы политика характерлиг элээн каш айтырыгларны эш Сталинга салган. Эш И. В. Сталинның харызын моон ажаанда парлап үндүргөн.

Айтырыг. Дийин төнгөн соонда Совет Эвилели боочепсөөн дүжүрбөөн дээр дугайында, тодаргайлаарга, бодунун шериглерин демобилизаставаан болгаш харын оон бээр-ле бодунун чепсектиг күштерин улам көвүдедип турар дээр дугайында общиналар палатазынга Англияның премьери Эттлинниң кылган сөөлгү меделгелин Силер канчаар көрүп турар силер?

Хары. Премьер Эттлинниң ол меделгелин мен Совет Эвилелин ооң хоптан-нүгүлдөөни-дир деп көрүп турар мен.

Совет Эвилели дайын соонда бодунун шериглерин демобилизастааны бүгү делегейге биддингир. Демобилизацияны үш ээлчег-биле: бир болгаш ийи дугаар ээлчегин—1945 чылдың дургузунда, а үш дугаар ээлчегин—1946 чылдың майдан сентябрьге чедир чорутканы база биддингир. Оон аңгыда 1946 болгаш 1947 чылдарда Совет Армияның бодунун составының улуг назылыгларын демобилизастаарын чоруткан, а 1948 чылдың эгезинде бүгү арткаан улуг назылыгларын демобилизастаан.

Бүгүдөгө биддингир фактылар ындыг-дыр. Бир эвес премьер Эттлин саң-хөө болгаш экономика эртемниге шымыран болган болза, чаңгыс-даа күрүне, ооң иштинде Совет-даа күрүне хамаатының үлетпүрүн бүгү тала-биле калбартып, бюджеттен он-он миллиард чарыгалдарын негеп турар Волгада, Днепрде, Аму-Дарыяда суг күжү-биле ажилдаар станциялар чижектиг улуг тудуглары эгелеп, массалыг херегелдиң баранарына база бюджеттен он-он миллиард чарыгалдарын негеп турар өртөкти доктаамал чингедиринин политиказын үргүлчүлөп, немец эжелекчилеринин үрей-бусканы улус ажил-агының каталп тургузар херекке чүс-чүс миллиард рубльди салбышаан, ооң-биле кады харын ооң-биле харуга бодунун чепсектиг күштерин көвүдедип, шериг үлетпүрүн калбартып шыдавас дээрзин ол чайлыг билдип алыр турган ийик. Ындыг мелегей политика күрүнени буураашкына таварыштырар ийик деп чүвени билери берге эвес. Чурттуң чепсектиг күштерин көвүдедири болгаш боочепсекти эңдере бүдүрүп үндүрери шериг үлетпүрүн калбартырынга, хамааты үлетпүрүнү кызыртырынга, хамааты улуг тудугларын соксадырынга, үндүрүлгелерни аартадырынга, массалыг херегеле баранарының өртөөн улгатырырынга чедир деп чүвени, АКШ-тың дуржулгаларындан ышкаш бодунун дуржулгаларындан премьер Эттлин билер ужурулуг турган ийик. Бир эвес Совет Эвилели хамааты үлетпүрүнү кызырбайн, а харын калбартып, суг күжү-биле ажилдаар канчаар-даа аажок улуг чаа электри станцияларының болгаш сугарылга системаларының тудушкунун кызырбайн, а харын калбартып, өртөк чингедиринин политиказын соксаптайн, а харын үргүлчүлөп турар болганда, — ооң-биле кады Совет Эвилели буураашкына таварыш бээрин бо-давайн, шериг үлетпүрүн үрдүндүрүп, бодунун чепсектиг күштерин көвүдедип шыдавас деп чүве биддингир болгай.

Ычангаш бир эвес бөбүгү фактылар — болгаш эртем бодалдары турбужа, премьер Эттлин Совет Эвилелин болгаш ооң тайбың политиказын айкым-биле хоптан болур деп ам-даа санап турар болза, лейбористтик чазактың ам үеде боттандырып турары Англияда боочепсекти эңдере бүдүрүп үндүрүп турарын Совет Эвилелин хоптаары-биле агартырын бодап турар деп чүгө ыңчаар тайылбырлап болур.

Англи улусту азымыкыга кириер, ССРЭ дугайында ол хопту аңаа дөгээр болгаш ычангаш Американың Катышкан Штаттарының чагырыкчы бөлүктөрүнүн организастап турары делегейнин чаа дайынныче англи улусту ындыг байдал-биле мегелеп тургаш кирип тыртар төлөөде, премьер Эттлинге Совет Эвилелиниң дугайында хоп херек, Совет Эвилелиниң тайбың политиказын агрессия кылдыр, а англи чазактың агрессия политиказын тайбың кылдыр көргүзөри аңаа херек.

Премьер Эттлин бодун тайбыңның талаакчызы кылдыр көргүзүп турар дээр. Ычналза-даа, бир эвес Эттлин тайбың дээш ылап туржуп турар болза, Совет Эвилелинин, Англияның, Американың Катышкан Штаттарының, Кыдаттың, болгаш Францияның аразына тайбыңның керээзин доп-дораан чарар дугайында Катышкан Нацйлар Организациязына Совет Эвилелиниң саналын Эттлин чүгө хүлөөвейн барганы?

Бир эвес ол тайбың дээш ылап-ла туржуп турар болза, боочепсекти кызырарыңче доп-дораан кирер дугайында, атомунуң чепсекти доп-дораан хоруур дугайында Совет Эвилелиниң саналын ол чүгө хүлөөвейн барганы?

Бир эвес ол тайбың дээш ылап-ла туржуп турар болза, тайбың камгалааның талаакчыларын ол чүгө истеп сүрүп, тайбың камгалагычыларын конгрессинин Англияга болурун ол чүгө хоругдааныл ыңчам? Тайбыңны камгалаар дээр кампания Англияның айыыл чок чоруунга айылдыг болуп болур бе ыңчам?

Премьер Эттлин тайбыңны камгалаар дээш эвес, а харын делегейин чаа агрессия дайынны кысып үндүрери дээш туржуп турары үндүрер дээр.

Айтырыг. Кореяда интервенцияның дугайында чүңү бодап турар Силер, ол чүңү-биле дооступ болуру?

Хары. Бир эвес Англия болгаш Американың Катышкан Штаттары Кыдаттың улустуң чазаның тайбың салалдарын шуут хүлөөп албайн баар болза, Кореяда дайын чүгө интервенцияның аштырышыкыны-биле дооступ болур.

Айтырыг. Чүгө? Америк болгаш англи генералдар болгаш офицерлер Кыдат болгаш корей генералдардан болгаш офицерлерден дора-бе?

Хары. Чок, дора эвес, америк болгаш англи генералдар болза офицерлер өске кандыг-даа чурттуң генералдарындан болгаш офицерлеринден чүгө дора эвес. АКШ-тың болгаш Англияның солдаттарын алгаш көөр болза, олар гитлерлиг Германияга болгаш милитаристик Японияга удур дайыга боттарын эң эки талазындан көргүскени биддингир болгай, херек чүдөл ыңчам? А гитлерлиг Германияга болгаш милитаристик Японияга удур дайынны олар мырыңай чөптүг деп санап турганнар, ыңчаарга Кореяга болгаш Кыдатта удур дайынны чөптүг эвес деп санап турарлар. Херек чүдөл дээрге, ол дайын болза, америк болгаш англи солдаттарын ортузунда мырыңай алдар чок болуп турарында.

Шынап-ла Англияга-даа, Америкага-даа ыңжанмайп турар болгаш Тайван ортулуун американычларга эжелетипкен Кыдатты агрессор деп, а ыңчаарга Тайван ортулуугу эжелеп алган болгаш бодунун шериглерин Кыдаттың мырыңай кызматтарына эжелген Американың Катышкан Штаттарын камгаланып турар тала деп солдаттарны бүүрөдери берге. Американың Катышкан

Штаттары бодунун айыыл чок чоруун Кореяның девискээринге болгаш Кадиттың кызматтарына камгалаар эргелиг, а ыңчаарга Кыдат болгаш Корея бодунун айыыл чок чоруун бодунун хууда девискээринге, азы бодунун күрүнениң кызматтарына камгалаар эргези чок деп солдаттарга бүүрөдери берге. Англи-америк солдаттарын ортузунга дайын ат-алдар чогу шак мында.

Бир эвес солдаттар оларга дөгөөн дайынны эң-не чөптүг эвес деп санап турда, бир эвес олар ооң ужурунда бодунун хүлээлгезин фронтуга өзү барымдалаап, бодунун сорулгазының шынымынга иделгек чок, сорук чокка күөсү-дип турда, эң-не дуржулгалыг генералдар болгаш офицерлер аштырышыкына таварыш болуп дөр чүве биддингир.

Айтырыг. Катышкан Нацйлар Организациязының (КНО-нуң) Кыдат республиканы агрессор деп чарлап шиттирин канчаар көрүп турар Силер?

Хары. Мен оңу бужар-батык шиттир деп көрүп турар мен.

Шынап-ла, Кыдаттың девискээри Тайван ортулуугу, эжелеп алган, Кореяже, Кыдаттың кызматтарына шургул кирген Американың Катышкан Штаттарын камгаланып турар тала деп, ыңчаарга бодунун девискээрин камгалап, американың пактызының кежигүнери—он чурттар (АКШ, Англия, Франция, Канада, Бельгия, Голландия, Люксембург, Дания, Норвегия, Исландия) болгаш латин-америктиң 20 чурттары (Аргентина, Бразилия, Боливия, Чили, Колумбия, Косто-Рика, Куба, Доминиканская республика, Эквадор, Сальвадор, Гватемала, Гаити, Гондурас, Мексика, Никарагуа, Панама, Парагвай, Перу, Уругвай, Венецуэла) болуп турар. Ол чурттарын төлөөлөчилери ам дайынны болгаш тайбыңның салмычаны КНО-да шиттирлеп турарлар. Олар Кыдат улус республиканы агрессия дээр дугайында бужар-батык шиттирин КНО-га үндүргөндөр.

Тайбыңны камгалаарының чөлөнгичи кылдыр тургустунган Катышкан Нацйлар Организациязы дайынның чепсээ, делегейин чаа дайынны кысырарыңа аргазы болуп хуулуп турар. КНО-да агрессия өөк болза, агрессия Соңгу-Атлантик пактызының кежигүнери—он чурттар (АКШ, Англия, Франция, Канада, Бельгия, Голландия, Люксембург, Дания, Норвегия, Исландия) болгаш латин-америктиң 20 чурттары (Аргентина, Бразилия, Боливия, Чили, Колумбия, Косто-Рика, Куба, Доминиканская республика, Эквадор, Сальвадор, Гватемала, Гаити, Гондурас, Мексика, Никарагуа, Панама, Парагвай, Перу, Уругвай, Венецуэла) болуп турар. Ол чурттарын төлөөлөчилери ам дайынны болгаш тайбыңның салмычаны КНО-да шиттирлеп турарлар. Олар Кыдат улус республиканы агрессия дээр дугайында бужар-батык шиттирин КНО-га үндүргөндөр.

КНО-нуң бо үедеги корум-чурумнарында характерлиг болуп турар чүве болза, чикээ, арай деп-ле ийи миллион чоннуг болуп турар, Америкада улуг эвес Доминиканская республика ам КНО-да Индия ышкаш эргелик болуп турар болгаш КНО-га бадылаар эргезин кызытырган Кыдат улус республикадан дыка артык эргелик болуп турар.

Ычангаш, КНО агрессия дайынның чепсээ болуп хуулушаан, ооң-биле кады дең эргелик нацйларның бүгү делегей организациязы эвес апар чоруур. КНО ам херек кырында бүгү-деледей организациязы эвес, харын америк агрессорларның херегелин хандырып турар, американың херектиг организация болуп турар. Дайынны кысып өөскүдери чүгө Американың Катышкан Штаттары болгаш Канада күзөп турар эвес, харын помещиктер болгаш салгыжылары дайылдашып турар чурттарга баранарын дендин улуг өртөөн садар дөөн база ол хангы херекке миллион-миллион кончааны тып алыр дээш, Европада азы Азияда кый бир чеге чаа дайынны четки пейн күзөп турар. 20 латин-америк чурттары база ол орукта туруп турарлар. 20 латин-америк чурттарының 20 төлөөлөчилери ам КНО-да Американың Катышкан Штаттарының эң-не сырый катышкан болгаш дыңчангыр армиязы болуп турар ол факты кымга-даа чакыт эвес.

Катышкан Нацйлар Организациязы ычангаш Нацйлар Лигазының алдар чок оруунда кирип турар-дыр. Ол чоруу-биле КНО бодунун моральдыг алдарын хөөп, бодун буступ дүжүшкүнге кирип турар.

Айтырыг. Делегейин чаа дайынны чайлаш чок деп санап турар Силер бе?

Хары. Чок, Ылыңгыда ам үеде ону чайлаш чок деп санап болбас.

Американың Катышкан Штаттарында, Англияда база ол ышак Францияда чаа дайынны күзөп турар агрессия күштер бар-ла харын. Оларга дайын артык кончаа тып алырынга, өске чурттарны үптөөринге херек. Олар дээр-ге дайынны канчаар-даа аажок улуг аяк кончаа бээр чүлү кылдыр көрүп турар миллиардерлер болгаш миллионерлер-дир.

Олар ол агрессия күштер, реалсылыг чазактары боттарының холдарында тудуп турар болгаш оларны башкарып турар. Ычналза-даа, олар ооң-биле херегелестир чаа дайыга хончу чок болгаш тайбыңны камгалаар дээш туржуп турар бодунун улустарындан коргуп турарлар. Ычангаш олар хоозун чорук-биле бодунун улустарын будулдулар, оларны мегелээр болгаш чаа дайынны камгалады, тайбыңга ынакшылдыг чурттарын тайбың политиказын агрессия дээш реакцияг чазактары ажилдаарын ораддып турарлар, боттарының агрессия планнарын оларга дөгээр болгаш чаа дайыга оларны хаара тудар дээш бодунун улустарын мегелээрин ораддып турарлар.

Черле ооң ужурунда тайбың камгаланың кампаниязы болза реакцияг чазактарың агрессия күзөлдери сойгал-илеридиптер ирги деп аймыкылашпаш, ол кампаниядан коргуп турарлар.

Черле ычангаш тайбыңны пактызын чарар дугайында боочепсекти кызырар дугайында, атомунуң чепсекти хоруур дугайында Совет Эвилелиниң саналдарын хүлөөп алгыре реалсылыг чазактарың агрессия кемчелерин үзүп кааптар болгаш боочепсекти эңдере бүдүрүп үндүрери херек чок кылтырар деп аймыкылашпаш олар ол саналдарны чогу-на ычангаш хүлөөзөөнер.

Тайбыңга ынакшылдыг күштерин болгаш агрессия күштерин бо демисиле чүңү-биле төнерли?

Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының хөрөөн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлууга чедир камгалаар болза, тайбың камгаланып болгаш быжыкан турар. Бир эвес дайын кысыкчылары улус массаларны хоозун чорук-биле будулдуруп, оларны мегелеп, база делегейин чаа дайынныга хаара тудуп шыдаттар болза, дайын чайлаш чок апарып болур.

Ычангаш дайын кысыкчыларының кем-буруулуг үүлгедилерин сойгал-илеридип чепсээ болур тайбыңны камгалаары дээш калбан кампания ам бирги чер-генин ужуурдузалыг болуп турар.

Совет Эвилели канчаарлы дээр болза, ол тайбыңны камгалаары болгаш дайынны будурбазының политиказын моон соңгуур-даа чайгылыш чок чорудар.

Сталин—улустун аас-кежинин чаяакчызы

АЗЕРБАЙДЖАН ССР

Бистиң чоргааралыы

БАКУ. Хоорайың Сталинский районында бис чоргааралык болур бис. Борта эш Сталин Азербайджанның большевик организацианың үнденини тургузуп, улуг революция эрмеги нефтьчилерни өрөткөн болгаш оларның чырыктыгы келер үеи дээш демиселин удурутуп турган.

Ажылчы Бахтияр Ханкишиевтиң чугалааны:

— Мен далайда ажылдап турар мен. Шууранның чалгылар даңгара-ла мээң ажылдап турар черимге киргелип кээп турар. Ыңчалза-даа бергерлерге турорбас дугайында эш Сталинны бис сактып турар бис. Улуг башкывыс шуурганда кортпайн, о-че удур дидим чоруп, тилеп келген. Иосиф Виссарионович ышкаш кортпас, бергерлерден далдаравас болур дээш бис үргүлчү оралдажып турар бис.

КИРГИЗ ССР

Бистиң хүннеривистиң чырыкчызы

ФРУНЗЕ. Киргизияның найсылалымың Фрунзенский—Первомайский соңгулда округу делгем болгаш хой кижилик кудумчулар-биле кызыгаарлатканын турар. Бо округче республиканың бүгү ажылчы чоннарының сеткил-сагымы утпаган. Киргиз ССР-нің Дээди Советиниң депутаты кылдыр эш Сталин бо округка бадылатырар.

Соңгулда округунуң төвүнде Киргизияның эмчи институтунуң улуг бажычы бедип үнген. Ол институт болгаш ону долгандыр тургустунган эм-нелге хоорайыгакы болза, киргиз улустун культуразының дүрген өздөл-дөн көргүзүп турар хой херечилерниң бирээзи болгаш национал каадырлар белеткээр дугайында большевик партияның мога-шылап чок сагыш салышынының бирээзи болур. Ында муң аямг оолдар болгаш кыстар эмчи

эртеминге өөренип турарлар. Соңгулдаарга белеткедич хүн-неринде агитатор Рафа Айдарбекова соңгучуларның келиксидир аалчызы болуп келген. Ол агитатор соңгучуларга эш Сталинны наамдары таныштырып, бистиң чурттуң экономиказының културазының бүгү адырларында улуг чаартылгаларың чугаалап берип турар.

Республиканың Дээди Советиниң соңгулдаарың округтуң ажылчы чоннары буюрулуңниң чаа-чаа чедикшич-нери-биле демделеп турар. Миникин аттыг фабрика пландан дашкаар продукция буюруп үндүрерин хүн-бүрү-де-ле көвүдөдип келген.

—Эш Сталин дээш, бистиң кайгамчыктыг чаагай амьдыралымыс дээш буюрустуң бадылашымыздыкымыс берээзү! — деп округтуң соңгучулары чаңгыс үн-биле меделеп турарлар.

ЛИТВА ССР

Ынак башкының ады-биле

ВИЛЬНИУС. Литваның найсылалымың Сталинский район Советиниң күсүкү-мүң даргазы эш В. Матюкас ол район-мун улуг чаартылгаларын бижип турар. Совет Литваның найсылалы социалистиң улуг улетурлуг, культурулуг хоорай кылдыр чаартыган. Литва найсылалдык улуг Сталинның адын эдилээн төп районуңуң арны танытканмыс кылдыр чаартыган. Районуң хоочун чурт-такчылары безин мурнунда кустаржы мастерснайлар турган, ам улуг буюрул-келер тургустунган черлерин таныштырып берген.

Хоорайның кудумчулары-биле чоруп өлүра чаа тудугларны көргөш, кижилик чүрээ өөрүшкү-биле бүредип турар.

Ажылчы суурларын чаа корпустары бедип үнгүлээн. Найсылалдык кудумчуларын чаа-чаа, чаагай-литван бажынар каастап турар. Капитал сеп-теге тылдыган делгем бажынарда опе-ра болгаш балета театры, литва болгаш өрус шии театрлары ажыттыган. Хоорайның эң-не чараш бажынарының бирээзинде консерватория ажылдап турар. Районга эге болгаш ортумак школалардан аңгыда ажылчын аныктарның кезээки ийи школалары, ыштың, демир оруктуң, совет садының техни-кумнары болгаш өске-даа өөредилге черлери ажылдап турар.

Ол бүгү чүддер тайбың күш-ажыл-дың чылдарында литва аял-ишчилер-ниң чылган ажылдары болур. Оларны күш-анылы совет эрге-чагырганың чыл-дарында алдарын, хүндүткелдин, маа-дырлыг чоруктуң херээ болур.

Улуг Сталинның ады ажылчы чонна-ры чаа-чаа тилелгелерге сорук кирип турар. Литва ССР-нің Дээди Советиниң соңгулдаарының хүнү—Февраль 18-те бистиң районуң соңгучулары боттары-ның бадылашыны эш Сталин дээш чаңгыс эп-сеткилдиг берген, ооң-биле Төрээн чуртуңа улуг Сталинга ынак-шылын көргүзөрдөр.

Совет Тываның бүгү-ле черлеринде—бүдүрүге, колхоз, совхоз, МТС болгаш албан организация, өөредилге черле-ринде, бистиң Төрээн чуртувустуң өске бүгү черлеринде ышкаш, канчаар-даа аажок байырлап шыңгып кирген. Соңгуучу бурзуңуң чүрөөнде улуг байыр-ладгы өөрүшкү хайыгып турар. Ол болза—совет хамаатызының эргезин алдарымы-биле күсүдир деп өөрүшкү РСФСР-нің Дээди Советинге соңгулдаарың хүнүнде Россия Федерациянык составында кирип турар хой национал улустар боттарының улуг акызы болур улуг орус улусту долгандыр улам сырый эвилдешке-нин болгаш аңаа кызыгаар чокка бер-дингенин база катап бадыт ап көргү-зөрдөр.

Бистиң чурттуң улустары совет де-мократиянык болгаш хой национал амы-дузма совет улустарының сталинчы эп-найыралык бажымын бо соңгул-даларга база катап улам чырыктылап-чаа-биле көргүзөрдөр.

Бистиң чурттуң ажылчы чоннары коммунистерниң болгаш партия кези-гүнү эвестерниң бузулбас сталинчы блотия тургускан. Коммунистер биле партия кезигүнү эвестер дутурушкан, чаңгыс аай эп-сеткил-биле боттары-ның кандидаттарын дештикеннер. Ыңчангаш олар боттарының ол деп-штитек кандидаттары дээш бир эп-сет-килдиг бадылаарлар.

Сталин—бо ат болза, бөдүүн кижи бурзуңуң эң чоок, эң ынак ат, ол ат кижилерниң аскадан дүжүрбөс ынак ады, кижилерниң изиг чүректеринде

ГРУЗИН ССР

Бистиң тилелгелеривистиң организаакчызы

ТБИЛИСИ. Тбилиси хоорайның Ленинский соңгулда округунуң ажылчы чоннар төлөөлечилериниң соңгулда мурнуңу хуралы Руставели аттыг шии театрыга болган.

Сталин аттыг паровоз-вагон септелге заводунуң котель цехиниң начальниги, бузуретирген төлө Ю. Грделашвилиге сөс берген. Ооң чугалааны:

— Ленинский соңгулда округунуң соңгучуларының канчаар-даа аажок улуг өөрүшкүзүн бөдүүн сөстер-биле илередири берге. Бистиң республиканың Дээди Советиниң соңгулдаарының хүнүнде бистиң округтуң соңгучулары бистиң тилелгелеривистиң сорук киричкизи болгаш организаакчызы, ажылчы чоннарының ынак бажымы, баштыкчызы Иосиф Виссарионович Сталинның адын бизеэң боллетеньер-биле бадылаар деп улуг аас-кежик биске таварышкан.

Грузияга революстуң ажылчын шим-чээшкениниң маадырлыг төөгүзү, совет эрге-чагырганың чылдарында бистиң республиканың экономиказының болгаш

культуразының кайгамчыктыг чедикши-нинери эш Сталинның ады-биле хол-башкан.

Ленин — Сталинның партиянык удуртулгалы-биле совет кижилерниң чедип алган канчаар-даа аажок улуг чедикшининери бистиң Ленинский рай-он тодаргай херечилеп турар. Бөдүүн совет кижилер дугайында эш Сталинны сагыш салышыны бистер хүн-бүрү-де көрүп билеп турар-дыр бис. Бистер-ниң кижи бурүвүс эш Сталин дээш улуг өөрүшкү-биле бадылаарлар!

Оон ыңай машинист И. Алексеев, бажың ээзи Т. Девадзе, башкы О. Гаганидзе, өөреничи М. Вакрадзе, Грузия ССР-нің Эртемнер Академиязының чин-гине кезигүнү шүлүкчү И.Гришавили, партиянык Ленинский райкомунуң секретари М. Маградзе олар хуралга чүвө чугалааннар. Сталинчы улуг үедө чурт-тап, ажылдаар аас-кежиниң дугайың, совет улустуң улуг Сталинга кызыгаар чок ынакшылының болгаш бердингени-ниң дугайың улуг өөрүшкү, зөдүрүлүш-кү-биле чугаалап турганнар.

ТАДЖИК ССР

Улуг чаартылгалар

СТАЛИНАБАД. Сталинчы шаңнал-дык лауреады, шүлүкчү Мирсанд Миршакар болза, республиканың найсылалы Сталинабадтың Сталинский округунуң девискээринде улуг чаартылгалары то-даргайлап бижип турар.

Таджик ССР-нің Дээди Советиниң депутатыңа кандидат кылдыр регис-трастаны Сталинский соңгулда округу хоорайның эң-не чараш тургузуг-луг төп кезээ болуп турар, ында найсылал-дың эң-не улуг улетурпу болур № 2 дааранымга фабриказы бар.

Кол кудумчу болур Ленин кудумчузу биле чоруп олурган кижи Сталинский соңгулда округунуң сөөлгү чылдарда канчаар чаартынганы тодаргай коер.

Таджиктин Ленин орденниң опера болгаш балет театры кончук чараш көстүп турар. Ол театр республиканың

чурттакчыларының чоргааралы болган.

Ол театр-биле дунаштыр «Москва» деп кайгамчыктыг чараш шол бар. Ооң ортузунда чараш фонду атыгып турар. Ол шол асфальт-биле ыптаптыган болгаш каас чараш кылдыр кылдыган. Шөлдүн оң талазында 67 квартирилг хой каыт бажың бедип үнген. Ол бажыңче чурт-такчылар соңгулдаарга белеткедич хүннеринде көжүп киргеннер.

Сталинабадчылар бо бүгү чаартыл-галары улустун аас-кежиниң тургузу-чузу улуг Сталинның ачы-хавыязы-биле чедип алганыр.

Таджик улустуң хосталгазының, аас-кежиниң дугайында өөрүп четирдинис, эш Сталин! — деп республиканың соң-гучулары чаңгыс эп-сеткил-биле чуга-лап турарлар.

МОЛДАВ ССР

Аас-кеживис болгаш өөрүшкүвүс

КИШИНЕВ. Молдав ССР-нің Дээди Советиниң депутатыңа кандидат кыл-дыр Кишинев хоорайның Сталинский районуң ажылчы чоннары улуг Сталин-ның адын чаңгыс эп-сеткил-биле адаан-нар.

Чырык сонгаларлыг улуг даш бажы-ңа агитатор П. В. Курчанов ээлчегилт беседаны кылдыр дээш чедип келген. Ол үедө Н. И. Нецаванский бажыңга ооң кокалары чыгып келген турган.

Агитаторуң беседасы чоорту-ла Сталин дугайында нитиниң чугааызы болу берген.

Бажың ээзи А. И. Черикованың чугалааны:

— Сталин — бистиң аас-кеживис, бистиң өөрүшкүвүс. Улуг Сталин биске

улуг чырыктыгы амьдыралы берген. Бистиң чуртувустун, хоорайларымыстың, суурларымыстың арны чаартыган. Кишиневти алырга-ла бидилгир. Хоорай хүн бүрү-де-ле чаартынып турар. Чаа бажыңнар тутунмайып турар кудумчу бистиң хоорайда чок.

Бис ам кайгамчыктыг чаагай бажы-ңарда чурттап турар бис. Ол өскениң бажыңнары эвес, бистиң — ажылчы чоннарыкы бажыңнары. Бүгү кудумчулар бистин... Воду долгандыр турар бүгү чүрениң ээзи сен бодуң сен деп чүрени сактып кээрге, өөрүшкүнү чүү дээр ону! Владимир Маяковскийниң «Эни» деп шүдүлгелинде «Кудумчулар — мээниң. Бажыңнар — мээниң» деп кайгамчыктыг сөстери кончук-ла шыңдыр.

Бис ам кайгамчыктыг чаагай бажы-ңарда чурттап турар бис. Ол өскениң бажыңнары эвес, бистиң — ажылчы чоннарыкы бажыңнары. Бүгү кудумчулар бистин... Воду долгандыр турар бүгү чүрениң ээзи сен бодуң сен деп чүрени сактып кээрге, өөрүшкүнү чүү дээр ону! Владимир Маяковскийниң «Эни» деп шүдүлгелинде «Кудумчулар — мээниң. Бажыңнар — мээниң» деп кайгамчыктыг сөстери кончук-ла шыңдыр.

Совет Тыва—соңгулдалар хүнүнде

Бо хүн—РСФСР-нің Дээди Советинге соңгулдаарының хүнү, бүгү улустун байырларының хүнү. Совет кижилер Сталинчы Конституцианың тывыканын ыдыктыг эргезилерин алдарлыгы-биле күсүдир дээш соңгулда хааржактарына бо хүн өөрүшкүлү-биле келирлер.

Совет Тываның бүгү-ле черлеринде—бүдүрүге, колхоз, совхоз, МТС болгаш албан организация, өөредилге черле-ринде, бистиң Төрээн чуртувустуң өске бүгү черлеринде ышкаш, канчаар-даа аажок байырлап шыңгып кирген. Соңгуучу бурзуңуң чүрөөнде улуг байыр-ладгы өөрүшкү хайыгып турар. Ол болза—совет хамаатызының эргезин алдарымы-биле күсүдир деп өөрүшкү РСФСР-нің Дээди Советинге соңгулдаарың хүнүнде Россия Федерациянык составында кирип турар хой национал улустар боттарының улуг акызы болур улуг орус улусту долгандыр улам сырый эвилдешке-нин болгаш аңаа кызыгаар чокка бер-дингенин база катап бадыт ап көргү-зөрдөр.

Бистиң чурттуң улустары совет де-мократиянык болгаш хой национал амы-дузма совет улустарының сталинчы эп-найыралык бажымын бо соңгул-даларга база катап улам чырыктылап-чаа-биле көргүзөрдөр.

Бистиң чурттуң ажылчы чоннары коммунистерниң болгаш партия кези-гүнү эвестерниң бузулбас сталинчы блотия тургускан. Коммунистер биле партия кезигүнү эвестер дутурушкан, чаңгыс аай эп-сеткил-биле боттары-ның кандидаттарын дештикеннер. Ыңчангаш олар боттарының ол деп-штитек кандидаттары дээш бир эп-сет-килдиг бадылаарлар.

Сталин—бо ат болза, бөдүүн кижи бурзуңуң эң чоок, эң ынак ат, ол ат кижилерниң аскадан дүжүрбөс ынак ады, кижилерниң изиг чүректеринде

сиңинен бурунгаар деп сорук кирип чоруур ады. Сталин-биле чоң кадмы тилеп, чаа-чаа кайгамчыктыг улуг ту-дуг-нитерин тудуп, коммунисты чаа амьдыралды тургузуп турар. Сталин—бистиң тилелгеси. Соңгуучу бурзуушак мыдык изиг сорук-биле уча-ст-горуу кээп турар болгаш шак мындыг сорук-биле бадылашыны бээр.

Совет Тываның ажылчы чоннары соңгулдаарының хүнүнде Ленин—Сталинның алдарыг улуг партиянык хүрөөңге бердинген, совет улустун шыңгы огу эш Николай Яковлевич Дзюковту РСФСР-нің Дээди Советинге депутат кылдыр бир эп-сеткил-биле бадылавышаан, бүгү чоңунуң депутаты улуг башкы Сталинны дээш бадылаары ол болур.

Бистиң совет кижилер боттарының бадылашыны бир эп-сеткилдиг бербишаан, ооң-биле партиянык болгаш совет казактыг шыларангай политика-нын долузу-биле чаңгыс эп-сеткилдиг чөпшөрөп турарын база катап бадыт-ап илередир. Мынчангаш соңгулдаары болза, бистиң чурттуң улустарының мораль-политиктиг чаңгыс эвиниң, улуг бажы Сталинга баштаган большевик партияны, совет казакты долгандыр сырый эвилдешкениниң байырламы болур. Шак ол кан дег сталинчы чаң-гыс-апты элеш кылдыр күш делегейде турбас.

Совет улус бо соңгулдаарга чедип алдынган чедикшининери түнөөн-шаан, бистиң чуртувус бо коммунизмиң тилелгези дээш моон сонгаар чедип алдыр чаа-чаа чедикшининери айттып, бодуңуң депутаттарына чаа-чаа даал-галары берип турар. Совет Тываның соңгучулары коммунистерниң болгаш партия кезигүнү эвестерниң кандидат-тары дээш бадылавышаан, бистиң чурттуң моон сонгааргы чаа-чаа тил-елгелери дээш бадылаарлар.

Бистиң социалистиң Төрээн чуртувус өндүр чаагай улуг көдүрүлгөүндө турар. 1950 чылда улус амылашкыны планнарының долдур күсүтингени болза, совет улус улуг Сталинның 1946 чылдың февраль 9-та Москва хоорайның Сталинский соңгулда округунуң соңгучуларының соңгулда мурну хуралына хуралыга айтканы кайгамчык улуг программаны херек кырынга алынындыр боттадырып турарын айттып турар. Ада-чурт-туң Улуг дайыныга тилеги болуп үнген совет улус коммунист партиянык башталгазы-биле, улуг Сталинның удуртулгалы-биле комму-нист нитилгелди тудуп турар. Совет улус дайын өөлүндөгү беш чыл пла-нының кол-кол сурулгаларын хуусаа бетинде күсүткөш, коммунизмиң өндүр чаагай улуг тудугларын тудуп кирген болгаш бойдусту чаартырының сталинчы улуг планын херек кырынга боттадырып турар.

Бо бүгү болза, дайын кысыкчыларга аар харым болур болгаш тай-бың талакчыларыга байырлап болур. Бүгү-ле капиталистик чурттарда экономик байдан нарыыдан, АКШ-тың, Англияның болгаш өске-даа бур-жуаз чурттарда улетурнуң дендели өөндөлөөн, шууду-биле кудулап ба-дыл, ажал чоктарың саны улам өзүп турда, Ленин—Сталинның партияныга баштаган бистиң чуртувус совет кижилерниң чаагай амьдырал чурталга-зын улам экижиттишаан, бир тилел-геден бир тилелгеже хажык чокка чо-руп олурарын бо чедикшининер тода-гай айттып турар.

Бистиң ынак Төрээн чуртувус ажыл-чы чоңунуң чаагай тайбың амьдырал чурталгазын тудуп тургусушаан, бүгү делегейге эп-тайбыңдык бажың чо-лөнгөн болуп турар. Совет соңгучу коммунистерниң болгаш партия кежи-

гүнү эвестерниң кандидаттары дээш бадылавышаан, бистиң чурттуң шыларангай сталинчы даштыкы политиказы дээш, улустарың аразында бажың эп-тайбың дээш, бүгү делегейге демокра-тия, социализм дээш бадылаар.

Бистиң нитилгелистиң удуртучу болгаш башкарыкчы күжү—коммуни-ст партия чүгүле амылчы чоңунуң эрге-ажымына бараан болган, чоңунуң эрге-ажымында өске бедик чүвө ында чок. Улус амылашкыны хажык чок хож-жүлдөзи-биле кадмы амылчы чоннарың амьдырал чуртталгазы улам экижил, бай-шыдалгыр болуп турар. Ооң хереч-изин бистиң анык Тыва областан беани алырга-ла кончук көсүкү.

Совет Тываны социалистиң эгезе дүргени-биле чаартып, областы бистиң чурттуң муракчы областарының ден-нелинге чедир дүрген сайзырадыр со-рулга-биле совет казак, большевик пар-тия, улуг башкы Сталин бистиң обла-стың амылчы чоннарыга сагып чет-пес материалдыг дузаалачыны, чигел-делерни көргүзүп турар. Ол болза, бистиң хой национал аны-дузма улус-тарымыстың, бир дугаар ээлчегде улуг орус улустун биске көргүзүп турар ду-зазы. Бо эгээртимес дузаалачынык түнелинде областың арны үнденини-биле өскерилген. Совет Тываның амыл-чы чоннары бистиң чурттуң бүгү улус-тары-биле кадмы Ленин — Сталиннык большевик партиянык башталгазы-биле коммунист нитилгелдин иден-кейлиг тургузукчулары болган.

Областың амык улетурнуң өски-ни-биле чегелештир оң анык амыл-чың каадырларының, техниканык ты-ның туткан чаа-чаа кижилерниң саны хажык чокка өзүп турар.

Областың социалистик чер ажылы, колхозтарының нитилештирген малы-ның баш саны өзүп турар. Совет казак-ты дузаалачыны-биле областың амыл-чы чоңунуң 61 аямг хуузу сууржуң амьдыралда шилчээн. Чаа-чаа суурлар элентрилг, телефон, радиолуг болган.

КАЗАХ ССР

Совет интеллигенцияның сөзү

АЛМА-АТА. Казах ССР-нің улустун артизи Ахмет Жубанов тайбың дээш демисел дугайында—«Ак көгө-буга» деп ырыны чогааткан. Ооң чугалап турары:

—Ажылчы чоннарың улуг бажымы Иосиф Виссарионович Сталинны йөрөзүп турар бо чаа ыры болза, соңгулдаарга мээң белэм болур. Эш Сталин биске бедик алдарлыг аас-кежиңи көргүскөн, чүд дие, Казах ССР-нің Дээди Советиниң депутаты кылдыр Алма-Атаның Сталинский соңгулда округунга бадыла-тырар чөпшөрөлү берген.

Сталинский соңгулда округунда чурт-тап турар интеллигенция чогаадкычы тывынгыр чаа чедикшининери бо хүн-нерде кылганыр.

Сталинчы шаңналдык лауреады чо-гаалчы Мухтар Ауэзов казах чечен чогаалдык классиги, шүлүкчү-чырыдык-чы Абай Кунанбаевтин дугайында —

«Ага Акынов» деп романниң ийи дугаар кезең чогадып турар.

Мухтар Ауэзовтуң чугаалап турары: —Чоолта чаа мен аар машина тудууш-кунунуң заводунга, депутатка кандидат, ол заводтуң директору М. Исалиев-биле соңгучуларың ужуражышыңга чордум. Ажылчынар, инженерлер, албан-хаакчыттар, бөдүүн совет кижи-лер аңаа чугаалап турганнар. Депутатка бир дугаар кандидат улуг Сталинның дугайында оларнык улуг ынакшыл-биле чугаалап турганын кижи дыңдап ханмас. Коммунизмиң тилелгези дээш мога-шылап чокка улуг чүткүл-биле амыл-даарыңа беленин олар шийтирлин-биле меделеп турганнар.

Төрээн чуртка, большевик партияга, эш Сталинга ынактык болза, бистерни эртемниң, чечен чогаалдык, уран-чүт-дөргүн ажылдакчыларын чаа чогаадкы-чы ажылдарыга сорук кирип турар.

ЛАТВИ ССР

Улустун чүрөөниң өөрүшкүзү

РИГА. Латви ССР-нің Дээди Советиниң депутаты кылдыр Рижский соң-гулда округунга бадылатырар дугайында Иосиф Виссарионович Сталинның чөп-шөрөл бергени латви улустун өөрүшкү-зүн хайыктырып үндүргөн. Ол өөрүш-күн Латвия портунуң стахановчузы ш Мартин Берзинь мынча деп илереткен:

— Коммунизмиң улуг тургузуучузу—эш Сталин латыштары сорук кирип, оларнык чүречтеринге чырыктыгы келер үеге бузурелдин одун кывыккан болгаш улустуң чүс-чүс чылдарда дү-жөп турган чогаадкычы тывынгыр күш-терин отурган.

Тайбың амьдыралдык чылдарында Совет Латвияга канчаар-даа аажок улуг өскерилгелер болган. Рига хоорайның Сталинский районуң улетуртурун ишти продукция буюруп үндүрерин тос катап улгатырган. Чартык кустаржы мастер

саялар турган чегде улуг улетур черлери тургустундулаан.

Округтуң төвүнде Латвиянык көдээ ажал-агыл академиязы бар. Ында өөр-ени турарларың чугаалап турары: — Колхозчуларың болгаш амылчы-нарык уруглары бистерге эртемче оруку мерген угааның Сталин анык-чан. Төрээн чуртувуска, улуг Сталин-ның өөредип турары ышкаш ак-сеткил-диг, бердинген азу-биле бараан болуул!

Округтуң агитпунктуларында бойду-с чаартылгазының дугайында, коммуни-стиң тудугларының дугайында, бистиң Төрээн чуртувустун күчүзүнүң өздөл-дөн дугайында көргүзүлгелери делгээн.

Латвиянык амылчы чоннарыга аас-кежиңиче оруку улуг Сталин айткан. Күш-ажыла ынакшылдыг латви улус эш Сталинның айткан оруу-биле чоруп орат.

КАРЕЛ-ФИН ССР

Улуг ынакшылдың илерээшкени

ПЕТРОЗАВОДСК. Петрозаводский Сталинский соңгулда округунуң соңгучу-ларының улуг өөрүшкүзүн бүгү кар-ел-фин улус хуваажып турар. Округтуң соңгучуларына чагаалар болгаш телеграммалар республиканың бүгү че-рлеринден кээп турар. Ол чагаалар болгаш телеграммалар улустарың бажы-мы болгаш баштыкчызы эш И. В. Сталинга изиг ынакшылдык болгаш кызыгаар чок бердинген чорукту иле-рип турар.

Ыяш белеткелчилерниң бижип турары:

«Бистиң үениң улуг кижизи, ынак башкы эш И. В. Сталин дээш бадылаар деп канчаар-даа аажок улуг аас-кежиңи Сталинский соңгулда округунуң эртим соңгучулары силерге таварышкан. Ол улуг өөрүшкүнү ыяш белеткелчилери бистер силер-биле хуваажып турар бис.

Бистиң тилелгелеривис, бүгү аас-кежинис эш И. В.

Төрөөн чурт дээш, партия дээш, коммунизм дээш!

Алдарның, шылгалалдың херээ

Бистиң социалистиң Төрөөн чуртувуста хамаатыларга ажылдаар эргени Сталинчы Конституция Эгуугар хоойлу-жудуп хандырган. Бисте күш-ажыл — шылгалалдың, хувдулелдич болгаш алдарның херээ. Ажыл—хамааты бүрүзүңге улуг аас-кежик. Бистиң чурттуң хамаатылары ынчангаш ажылга ынак ынчангаштын бис:

«...Артык кижи кайда-даа чок Ажыл шаанче хавыялыгы...» — деп чоргаарал-биле ырдажып чоруу бис.

Бистиң чуртта бо хүн ооза өөрүшкүлүг хүн. Элээн каш өвилдешкен болгаш автономнуң республикаларның Дээди Советтеринге сонгулдлар бо хүн чаңгыс урга эртин турар. Молдавияның саччылары, Казакстаның малчынары, Тажикстаның колхозчулары, Киргизияны хойжулары, Грузияны чымсчилери, Азербайжаның нефтчилери, Карело-Финниң ылычылары, Литваның тараачынары, Якутияны ачылары, Бурят-Моолдуң чыгычлары боттарының Дээди Советтериниң депутаттыңа бүгү улустуң кандидатта Улуг Сталинны болгаш депутаттарга кандидаттар — большевик партияның совет улустуң шыңчы ооддар, кыстары дээш бадылаашкынын чаңгыс үн-биле берип турарлар. Оң-биле коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң стилинче блогунуң чаа тилдигин олар база катат көргүзүрлер. Олар боттарының Дээди Советтериниң сонгулдларының хүнүңге белек кылдыр тургузукчу күш-ажылдың бедик көргүзүгчүлери-биле ужуражып турарлар.

Аныак Тыва областың улус ажыл-агыйның база бир чугула адыры автотранспорт конторазының ажылчынары: слесарь-фрезеровщик В. Савинцев, электросварщик Г. Грибеников, мотористер Ондар Серээ, М. Воеводин бистер республикавыстың Дээди Советиниң сонгулдларына алдар болдуруп,

база-ла биче эвес чедишкенинриг ужуражып тур бис. Савинцев мен сонгулдлар хүнүңге уткуштур үлүг-нормамны 150 хуу чедир күүседир-биле хүлээлге алгаш, бо хүнде оомну 174 хуу күүсетим. Мен ам 1953 чылдың үлүүн күүседип турар мен оом удавас доостур болгаш 1954 чылдың үлүүнө кирер мен. Грибеников мен, үлүг-нормамны 120 хуудан эвээш эвес күүседир-биле хүлээлге алгаш, бо хүнде оомну 130 хуу чедир күүсетим. Ондар Серээ мен үлүг-нормамны 120 хуудан эвээш эвес күүседир деп хүлээлге алгаш, 140 хуу чедир күүседип шыдадым. Воеводин мен үлүг-нормамны 120 хуудан эвээш эвес күүседир-биле хүлээлге алгаш, 130 хуу күүсетим. Ам мен 1951 чылдың үлүүн дооскап, 1952 чылдың шилчип турар мен.

Эрге-чагыргавыстың дээди органың сонгулдлар хүнүңге шак мындыг белектиг ужурашканымыска улуу-биле өсүрүп тур бис. Мынчангаш совет улустуң тургузукчу күш-ажылыга киржир улуг аас-кежиктиг болганымыска, база бисти советтик күчтүлү транспортунуң бедик мергежилдиг ажылчынары кылдыр белектеп өстүргени дээш алдардык большевик партиямыска, Совет чаа-авыска, улустарың генилтиг башкызы болгаш баштыңчымы Улуг Сталинга кызыгаар чок өөрүп четиргенивисти илередиң тур бис!

Бистиң тургузукчу күш-ажылымыс моон сонгаар-даа улам ыңай шапкын көдүрүшкүңүңү болгаш депутаттарга Дээди Советиниң депутаттыңа бистиң кандидаттымыс, — большевик партияны, совет улустуң шыңчы огу Николай Яковлевич Дьяковту чаңгыс үн-биле бадылап тур бис.

Автотранспорттун ажылчынары:
**ОНДАР СЕРЭЭ,
В. САВИНЦЕВ,
Г. ГРИБЕНИКОВ,
М. ВОЕВОДИН.**

СӨЗҮНГЕ ЭЭ БОЛГАН

Бадылаашкына хол куруг келбенин орадажыр бис
...Ылап-ла орадажтывыс-даа. Чаа чедишкенинриг келдивис.

Совет соңгукчунуң сөзү

Дейнеге чок бедик эрге колдарымда, Дээди чоргаар совет паспорт кармаанымда. Хөгжүдөмө делем орук баарымда, Көвей нация улус орун акым-дунчам.

Бодал-күзөл ылап бүдөр, бүүзүрер мен. Большевиктер мени ынчаар кижизиткен. Чолум кежим чеченелин баштап турар. Совет чазаам сонгулдазы — байырламым.

Чаа дайын кымысчыга каргыш салып, Чаагай улуг тайбың ишке алдар тудуп. Эндүр генил Сталинга йөрөөл ырлап, Өөрүшкүлүг, Дээди чазаам бадылаар мен.

Ырлажынар!
Танчылаңар!
Музуктаңар!
Сталинга, Совет чуртка алдар болуң!
Коммунизм улуг херээ делгерзин!
Хоптак дерзин адааргастар буурап дүшсүң!
К. Ч. ТОЮН.

Мениң өөрүп четирришкини

Аныак үе-шаам кадыг-берге ажылга алган хүлээлгениң алдарлыгы-биле күе седип алыр аргалыг болганар. Бистер хүнде анык нормаларың 150—200 хуу чедир күүседип ап турар бис. Ынчангаш бистиң ажылдап берип турар колхозтарымыстың ховуларындан бедик дүжүттү алыр демиселге бүгү күжүвүзү салып, аныак Тыва областың көдээ ажыл-агыйын улам-на чечектелишкинге чедирер бис.

РСФСР-ниң Дээди Советиниң сонгулдларына Төрөөн чурт дээш, чаа амдырал дээш, улуг Сталин дээш бадылап тур бис.

Септеки трактористер:
П. ПОТАПОВ, М. ОПЕИ-ООЛ.

Аас-кежиктиг аныак назы

Бистиң социалистиң Төрөөн чуртувустуң хамаатылары 18 харлыг болурга, кандыг-даа сонгулдларга киржир эргени Сталинчы Конституцияда хоойлу-жуктан. Ол ындыг хамаатыларның бирээзи мен.

Коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестериниң блогунуң кандидатта ВКП(б) Тыва обкомунуң секретаря Н. Я. Дьяков дээш бодумнуң баштайгы бадылаашкынымы бо хүн бээр мен. Ол болза, бистиң улустуң аас-кежигин дээш бадылаашкыны болур. Мээң адам, нем Улуг-Хем райнуң «Х улуг хурал» колхозта ажылдап, байлакшыл чуртталганы чедип алырын Сталинчы Конституция оларга берген. Мен ам 8 дугаар класска өөренип турар мен. Мени өөренип, эртемни чедип алыңа дээш Совет күрүнө мени бүрүн хандырып турар. Ол база Сталинчы Конституцияның ачызы.

Кандыг-даа капиталистиң чуртта шак ындыг бүрүн эргени ажылчы чон эдилевиң турар, харын-даа оларга удур өлүрүкчү чорукту империалистер чорудуп турар. Бо чоокта чаа Америкага анаа-ла кем-буруу чок 7 негр националдыг кижилерин (оларның алдызы мен ытшак аныак оолдары) олар чүгле негрлер болурга электри ступунга олуртуп өлдүрген чорук ооң тодаргай хережини болур.

Бистиң социалистиң Төрөөн чуртувустуң күчүзүн улам-на быжыглаар, бүгү делегейге быгың тайбың, демократия, социализм дээш бадылаар мен.

Б. БАГЫТ-ООЛ,
Кызылдың № 2 школаның өөреникчиси.

Бүгү делегейге тайбың дээш

Ада-чурттуң Улуг дайының доозулганының соонда улуг тулчушкунарның дуржулгазын ап, төөгүлүг тилдигелерге сорук кирген, политика болгаш мораль талазы-биле өзүп быжыкан, Хамаатының агаар флорунуң ужудукчулары тайбың күш-ажылче эеп чедип келгенер. Партия болгаш чаа Совет Тываның хөгжүдүзүнче улуг кичээгенин салбышаан, аныак обласче дуржулгалыг унар составты чоруткан.

Кызылдың уюмчул отряды областың ырак районнарыңа чүвтер, почта чедирилгезиниң болгаш санитар онаатгаларын күүседириниң талазы-биле улуг ажылды кылып турар. Отряд эртен чылдың планын 120 хуу күүсеткен. Тус-тус кезектер алган хуушгелерин үргүчү күүседип турар. Планар күүседирине улуг ролды социалистиң чары ойнап турар.

Аэропорттуң эң эки ужудукчулары аштер: Енак, Анучин, Ватагин, Туниң болгаш өскелер-даа Совет күрүениң күчүзүн улам ыңай улгатырамы дээш кызымакый-биле ажылдап турарлар.

Чер-чер Советтеринге болгаш РСФСР-ниң Дээди Советинге сонгулдларга

Ужудучулар **В. КОЗУЛИН, Ч. ЧИМИТ.**

Кызыгаар чок улуг эргелер

Бөдүүн совет кижилер бо хүн база бир улуг байырлаады эртинип турар. Бистиң Төрөөн Ада-чуртувустуң улустары боттарының кайгамчытыг аас-кежигиниң дугайында өөрүшкүлүдиг чыгыч эстерин большевиктерниң партияныга, улуг баштыңчы болгаш башкы эш Сталинга катат-катат чугалап берип турарлар. Чечектелген чаагай амдыраалдың күчү-шыдалының үндүзүн болза, политиктиг улуг эргелер бистиң улустуң анык бурзунуң эдилеп турарында. Ол эргелерни биске улуг хоойлу — Сталинчы Конституция тыывсан. Ажылдаар, дыштаныр, өөренип болган күрүденен күрүдүрүлгә алыр улуг эргелери бистер эдилеп турар бис. Ол эргелер болза, бүгү ажылчы чоннуң амдыраалчы күзөл-сонугураалы-биле шуут холбашкан.

Бо хүн бистер болза, политиктиг улуг эргевисти боттандырып, РСФСР-ниң Дээди Советинге депутатты соңгул, бадылаашкыга киржип тур бис. Бистиң Төрөөн чуртувустуң иштиги амдыраалында бо улуг болушкун — бүгү колхозчу тараачынарының, ажылчынарының болгаш совет интеллигенцияның чаңгыс кижиге деп сырый катышкан политиктиг, ажыл-ишти идеякый-биле болуп турар. Совет кижилер бо хүнге бедик бүүдүрүкчүлүг күш-ажылчы чоруктуң түндүгдери-биле ужуражып келгенер.

Областың партия школазының дың-накчыларының иштинден бистер бо өөредилге чылыңың бир дугаар чартында өөредилгеге чүгдүр эки болгаш кончук эки демдектерди болдурус. Кышкы дыштанылга доозулган соонда, ам өөредилге чылыңың ийи дугаар чартының программазын өөренип кырып бис.

Областың партия болгаш совет органнарының удуртуп каадырлары бистиң школавыс чыл-бурдуге чедишкенин-биле белектеп үндүрүп турар. Марксизм-ленинизмниң теориясы-биле чепселенир, кончук эки өөренип болур эң таарымчалыг байдалды биске тургузуп берген дугайында большевиктерниң партияныга, совет чаапка, мынак баштыңчы эш Сталинга өөрүп четиргенивисти база катат илередиң тур бис.

Совет улус чедишкенинче — коммунистерниң тилдигезинче бүүрүлдүрүлгә бар чоруур. Чүге дээрге, Сталин бистиң-биле кады стилинче идеялар бисте сийден ол идеяларның шынынының күчүзү совет амдыраалда материалдыг күш болуп бадытталганын. Ол идеяларны бодуңуң ажылыңа удуртулга болдурган Ленин—Сталинны партияны чүс-чүс чылдарда караңгы, дүмбей чоран бистиң тыва улусту аас-кежиктиг, хостуг чуртталганың орунче база кырып.

Ол идеялар делегейниң бүгү ажылчы чоннарының хосталга болгаш демократия дээш демселениң бүүрүлдүг чепсээ болу берген.

Ынчангаш, совет улустуң шыңчы огу эш Н. Я. Дьяковту бадылап турар, улуг Сталин дээш бадылаашкынымысты сепкил-сагыш-биле берип турарымыс кызыгаар чок өөрүшкү-дүр! Улуг Сталинга алдар!

Р. ДАЛАЙ-ООЛ, Н. ДУДИН, М. БАВУ, А. ДАВАА, К. ДИИГА, Т. КҮЦАК, М. ХАРЧЕНКО, О. НАКСЫЛ-ООЛ.

Чүректин ханызындан

Бо хүн — ажылчы чоннарының улуг байырламы. Бистер, Ленин—Сталинны партиянының херээнге болгаш социалистиң Төрөөн чуртка бердинген эң эки кижилерни соңгул тур бис. Эвилелдешкен болгаш автономнуң республикаларның ажылчы чоннары чырыткылыг келер үеке — коммунизмге уланган боттарының күзөл-бодалдарының, чүткүлдериниң чаңгыс эвин бүгү делегейге көргүзүп турарлар.

Улуг Сталинның удуртулгазы-биле мынак Төрөөн чурттуң хамаарышпас чоруу, алдары болгаш хосталгазы дээш канчаар-даа аажок улуг тулчушкунарның хүнерин бо хүн сактып турар мен. Дайзыны тилдиг бис, чүге дээрге, дайынчы бүрүзү бодуңуң совет кижилериниң аас-кежиктиг, тайбың күш-ажылыңа камгалап турарымын билген.

Совет Эвилелиниң болгаш бүгү делегейниң ажылчы чоннары дайының күзевейиң турарлар. Мурунда солдат чоран бистер болза, бистиң чуртувус улам-на күштүг болгаш оялтайтык болуун дээш бодувустуң Ада-чуртувустуң чаагай чоруунга амдырап берип турар бис. Коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш, коммунизм дээш бо хүн бадылап турар мен. Биске хостуг, өөрүшкүлүг амдыраалдың аас-кежигин берген бистиң бир дугаар кандидаттымыс — улуг Сталин үр чылдарда чуртазын!

Н. МАКАРЕНКО,
Совет Эвилелиниң Маадыры.

Колхозчу чаагай амдырал

Бистер мынаш ооддар шаанда улустуң ажыл-херээни кылар хамаан чок, түренип амдыралдыг чоруу, кижилерниң эң-не багайлары кылдыр сааттырып чоран. Ам совет эрге-чагырга тургустунганының ачызы-биле бодувустуң күрүневистиң бир дугаар черениң техниказының ээлери болу бергенивисти кижиге сактып, бодуу-даа четпес. Ол болза, большевиктер партиянының, совет чаагың болгаш Ленин—Сталинны баш бурунгаар төргөн мерген угаанының боттанамышындан болган деп чүвени сеткили-вистиң ханмызындан бүүрүп өөрүп турар бис.

Бистиң Чадаана МТС-тиң трактористтери болгаш септечилери РСФСР-

Магадап ханмас өөрүшкү

Шаанда аар-берге дарлалдың яны-бүрү хевирлерин эдилеп чоран мен мынаш адымы кижилер Октябрьниң социалистиң Улуг революциязының ачы-хавылазы-биле дарлалдан адырдып, эрге-шөлөөлгү болуп келгенин большевик партияның, совет чаагың, улуг Сталинны бөдүүн кижилер дээш хүн бүрү сагыш салышынындан болган деп чүвени бистиң колхозчулар кезээде уттастар.

Колхозчу чаагай амдыралдың артык күштүгүң билгеш, 1942 чылда Торгалыда «Күш-ажылдың хостуу» колхозка кирген мен. Колхозка кирип турар үемде кандыг-даа амдыралды көрбейн чоран кижи, ам колхозчу күш-ажылдың ачызында чаа амдыралды түдүп, түренип, чедимес байдалдан адыралдым.

Шаанда кырга-даа бүүрүл чок чоран мен. Ам бистиң колхозтуң баш-

Эң-не баштайгы бадылаашкын

Он сес хар четкен совет аныктар бүрүзү бо хүнде улуг аас-кежикке таарыжып турар. Сталинчы Конституция аныктарга бүрүн эргени берген. Мен — бүгү совет улус-биле бир дөмөй Төрөөн чурт дээш, Сталин дээш бадылап тур мен. Миллион-миллион совет аныктар, уруулар школаларда өөренип, эртем-билгилерин, техниканы шиңгээдиң ап турар.

Чурттап келген амдыралымның иштинде бир-ле дугаарында сонгулдларга киржип, РСФСР-ниң Дээди Советинге депутаттың кандидатта коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң стилинче блогунуң дээш бадылаашкынымы берип тур мен. Ол болза, мээң ыдыктыг хүлээлгем-дир. Кызылдың башкы училищезиниң студентизи мен — эртемнерин өөренип ап, ыдыктыг билгилерин шиңгээдиң алдыры-биле бүгү күжүмү салып тур мен.

Х. ДОСТАЙ-ООЛ,
18 харлыг соңгукчу.

Шагаан-Арыг тыва ортумак школазында партия организациязының секретари агитатор башкы эш Чимит-оол соңгукчулар-биле беседа чорудуп олур.
Чуруу А. Ермолаевти.

Бистиң күш-ажылчы чедишкенивис

Коммунизмче чырыткылыг орун-биле бар кыдар алдарыг сталинчы үеде чурттаары дег улуг аас-кежик чок.

Делегейде бир дугаар социалистиң күрүениң хамаатылары болуп турарымыска чоргаарынып турар бис. Бисте ажылдарының, өөренириң, дыштанырың бүгү-ле оруктары анык. Бүгү улустуң байырламы — сонгулдларның хүнүңге мээң бригадам сонгулда мурунуң социалистиң чарыжын алдарымы-биле күүсеткен. Бригада январь планын 150 хуу күүседип, бригадалар аразының шилчир кызыл тутун чаалап алган. Мен бодум январь планын 145 хуу күүсеткен мен.

Мен бо хүн бодумнуң бадылаашкынымы Төрөөн чурттуң улам ыңайгы чечектелишкини, совет аныктарының мынак баштыңчымы болгаш өңүңү Сталин дээш бээр мен.

Вера СКАЧКОВА,
Типографияның өрүкчүзү.

Байырлалга күш-ажылчы белектер

Шилчир Кызыл туку чаалап алган

Соңгулда мурнуң социалисттик чарыкына типографияның ажылчылары, инженер-техниктиг ажылдакчылары болгаш албан-хаакчыттары калбаа-биле киржиш, бүдүрүчү күштү бедик темпиге болдурганның түнделинде январь айда бүдүрүлгө планын — 119 хуу күүсеткенер.

РСФСР-ниң Дээди Советиниң соңгулдарына алдар болдурган социалисттик чарыштың тилекчиин болган дээш, ВКП(б) Кызыл хоорай комитети болгаш ажылчы чоңнар депутаттарының Кызыл хоорай Советиниң күсөкчизи комитети бүдүрүлгөлөр аразында шилчир Кызыл туку Кызылдың парлагачыларына тывыскаан.

В. КРЫЦИН.

Тарылгага белекkelди доозуп турар

Элбешилдик чагай дүжүт өстүрүп алары дээш Биш-Хем районда «Өөк» совхозтуң ажыл-ишчилери хынамчалыг кызымак белеккенип турарлар. Механизаторларның чүткүлдүг ажылдаанындан 11 трактор ам шуут белек болган.

Соңгулда уткуштур калбарган социалисттик чарыштың түнделинде септелген 6 баалкар, 3 культиваторлар, дискалар 2 илчилер болгаш тракторнуң 150 илчилери кылдынып үнген. Часы тарылгага белекkel дээш могаг чокка ажылдап, 2—3 норманы күүседип турар Макаринов, Ирмак, Прибыточников ышкаш муракчы кижилер совхозта хой.

Дүжүтү бедире сорулга-биле совхоз февраль 10-га чедир 250 ажыг тона одекти чемижидилге кылдыр тарылга шолдеринде дажыглап үндүргөн. Ол ышкаш урезин аргылаар машинага 8 кижи доктаамал ажылдап келген, олар 1859 центнерни аргылаан. Урезинернин үнүштүг шынарын шилчилээр ажыл база дооступ турар.

Соңгулдар хүнүнге холбаштыр совхоз машина-трактор паркының септелгезин февраль 25-те эки шынарлыг доозары дээш чүткүлдүг ажылдап турар. Совхозтуң тарылга шөлү эртен чылдан 300 гектар калбарар.

Соңгулда хүнүнге Тожунуң аңчылары

РСФСР-ниң Дээди Советинге соңгулдалар хүнүнге белек кылдыр Тожу району өлкү белеккээриңиң планын 110 хуу күүсеткен.

«Май 1» колхозтуң аңчылар бригадасы белекkel пунктунуңга — 350 өлкү бедик шынарлыг яны-бүрү өлкүтерни дужааганнар. Колхозтуң хоочун аңчызы Ныргаа 9 муң ажыг рубльдин өлүүн, база ачы Тамдын — 560 динц болгаш 3 киш кештерин күрүнеге ийрген.

Февраль 18-ке чедир районнуң аңчылары 50 кишти пайдан ажыг дужаар дээн хүлээлгезин база-ла алдарлык-биле күүсеткенер.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының политиктиг комитетинде

НЬЮ-Йорк. Февральдин 2-де хүндүс КНО-нуң Кол Ассамблеязының Политиктиг комитети Кыдатка удур Катыйшкан Штаттарының агрессиязының дугайында Совет Эвилелиниң хомудалын чуугалаарына катап эгелзэн. ССРЭ-нин төлөөлериңиң баштыңы А. Я. Вышинский Совет Эвилелиниң хомудалын тодаргай-биле үндөзлөзүн меделелди Политиктиг комитетке ноябрьдин 27-де ийрген турбузе, АКШ дүрүм чогу-биле бо айтырыгы чуугалаарынын ийи ай ажыг соңгарладып келген.

Комитеттин даргазы Урданеттен хурдады айткышсаан, меделгезин болза, Кыдатка удур АКШ-тың агрессиязының дугайында Совет Эвилелиниң хомудалын болгаш ол айтырыг-биле холбашсаан америк укар-чүлү күштеринде Кыдат девискээри бомбалаан дугайында Совет Эвилелиниң хомудалы — мындыг ийи айтырыгы комитет хары-угда чуугалаары дээш.

Санал оналдарга бир дугаарында чуве чуугалаан АКШ-тың төлээзи Остин Вышинскийдин 1950 чылдың ноябрь 27-де чуугазында айткан чүлдери-биле маргыжарын оралдакчы турган. Америк чепсектиг күштерин Тайванче халдап ийрген агрессия, эжелекчи чоруун чажыгарын Остин оралдакчы турган.

Оон ыңай Остинден «Садыг суднолары хостуг болгаш моондак чогу-биле Формозаже барып, оон дедир үнүп чоруу турар» деп нүгүлдүг чүвени шыныктырып чуугалавчыгаан, Тайванны блокадалаанының шынын чажырып турган. Эконом талазы-биле агрессияның дугайында Катыйшкан Штаттары буруудайдып турар А. Я. Вышинскийдин өскө-даа саналдарын буруу лаварын оралдакчы.

Тудуг материалы белеккээр планын күүсеткен

ТЕРЕКТИГ-ХЕМ. (Телефон-биле) Тес-Хем районнуң Берт-Даг сумузунда Ленин атыг колхозтуң колхозчулары РСФСР-ниң Дээди Советиниң соңгулдарының хүнүнге чедир колхоз суурунуң тудугларына хереглээр 200 чудуктары Теректиг-Хем оорунга белеккээр болгаш 1500 чудуктары тудуглар шөлүңге дажыглап алыр чедир соңгулда мурнуң социалисттик чарыкына алган хүлээлгезин алдарлык-биле күүсеткенер.

Февраль 15-ке чедир 2350 чудуктары тайгада белеккээр болгаш колхоз төвүнде 1573 чудуктары дажып алганнар. Тудуг ыкызы белеккээриңе колхозчулар: Тыртый-оол, Дулга-Маадыр, Чүлдүм, Намчы болгаш оон-да өскөлөр хүн-бүрүде бүдүн чартык болгаш ийи дакыр үлүг норманы берип шалыпчы ажылдап келгенер.

Ылаңгыя эш Мартыга удуртурган бригада 600 чудукту Арыскангы-Хемден дажыглап, эң муракчы ажылдап турарлар.

Колхозтуң 1951 чылда тудуг планында көрдүнген 32 чуртталга бакчынарына болгаш өскө-даа чаа тудугларга база 13 чуртталга бакчынарының тудугларын чедир кылгырына четчир санымы ыкыш материалдарын белеккелп алган.

Оон ыңай колхозтуң ыкыш дилер хирээ рамазын тургузары колдуунда дооступ, удавас ажылгалга кирир деп турар.

Н. СУНДУИ,

колхоз баштаар чериниң даргазының оралакчызы

Механизаторларның белеэ

Чаа-Хөл районда машина-трактор станциязының коллективни РСФСР-ниң Дээди Советиниң соңгулдарына алдар болдурду, чакы тарылгага белекkelди чедиркиниң доозары дээш чүткүлдүг ажылдап турар. МТС бо чылын 5 тракторну септелгеге кирир турган, механизаторларның ажыл-иши демжесиниң түнделинде ол тракторлар ам бүрүн септегинен.

Коллективте кижи бүрү социалисттик чарыштың бот-хүлээлгелерин алган, ажылдыг бүдүрүчү, эки шынары дээш могаг чокка ажылдап турар. Олар тракторларның 10 андазынаарын, 4 сепкаларын база септеп дооскан. Ол талазы-биле ажыл норманын ыракта ажык күүседип турар Башенин, Бавау ышкаш муракчы механизаторлар бар.

Машина-трактор станциясы чакы хой ажылдың үезинде хереглээр кыпар, чаар материалдарын бүрүн белеккелп алган.

Элбешилдик чагай дүжүт өстүрүп алары дээш механизаторларның күш-ажылын МТС-тин директору эш Мусилинов боттуг удуртуп турар. Олар соңгулда күш-ажылдың бедик көргүзүлгелерин белеэ-биле ужуражылар.

Январь планын ажыг күүсеткен

РСФСР-ниң Дээди Советиниң соңгулдарына турсаактан социалисттик чарыштың эзелекчилери—Раскова атыг даарыналга комбинатының даарыкчылары январь, февраль айларда стахановчу ээлчегте туржуп, социалисттик чарышка алган бот-хүлээлгелерин долдур болгаш ажыг күүседип турарлар.

Бүдүрүлгениң алдарлык стахановчулары Анашина февраль 10-га чедир — 209 хуу, Глушкова—280 хуу, 150 хуу күүседирин хүлээген Сухачева—209 хуу, Махоткин—247 хуу, Колмаков — 185 хуу, Гостевская—165 хуу, 120 хуу күүседирин хүлээген Горбунова—147 хуу, Русанова—156 хуу күүсеткенер. Ынчанга соңгулда мурнуң социалисттик чарыкының тилеки чилери болуп турарлар.

Ф. ЗЫКОВ.

Улетпур комбинатының чедиркиниң

Каа-Хем райулетпур комбинаты РСФСР-ниң Дээди Советинге соңгулда хүнүг бүдүрүчү күш-ажылдың бедик көргүзүлгелери-биле ужуражып турарлар. Февраль 15-те 1951 чылдың бири квартал планын күүсеткен.

Эрткен бүдүн чартык айларда—123 муң рубльдин бараан продукциязын пайдан дашкаар үндүргөн.

Комбинаттын кидис идик кылар салбыры (даргазы Полин), даарыналга салбыры (даргазы Горбунова), Дээрбе (эрелекчизи Тригубов), Дарганнар салбыры (даргазы Аржаков) болгаш оон-даа өскө чамдык цех салбырлар эртен 45 конуктуг бүдүрүлгө программаларын ажыг күүсеткенер.

Социалисттик чарышка бот хүлээлгезин—176 хуу күүсеткен Бутина, 156 хуу күүсеткен—Макаров, 138 хуу күүсеткен—Двоглаголов, 128 хуу күүсеткен—Неволина ышкаш стахановчулар хой.

В. РЕШЕТНИКОВ.

Квартал планын күүсеткен

Кызыл район кооперациязының коллективни (баштаар чериниң даргазы эш И. В. Бакуров) белекkelдериниң болгаш сэдип алышының бир дугаар квартал планын февраль 15-ке чедир район нитизи-биле 117 хуу күүсеткенер.

Районнуң төп склад эрелекчизи Гурков РСФСР-ниң Дээди Советиниң соңгулдалар хүнүнге чедир белекkelдерин ийи ай иштиндеги планынын күүседир дээн хүлээлгезин февраль 15-ке чедир харын квартал планын—160 хуу күүсеткен. Ол ышкаш Кара-Хаак магазиниң эрелекчизи Вехмин квартал планын 160 хуу, Черби магазиниң эрелекчизи Якушов—108 хуу күүсеткенер.

Өлкү белекkel планын долдур болгаш ажыг күүседирине районнуң аңчылары илдекейлиг кирип турарлар. Чикээ, аңчы Кара-Мөгө соңгулда хүнүг ташарыштыр кооперацияга—1000 рубльдин өлүүн дужаар дээн хүлээлгезин 2900 рубль кылдыр күүсеткен. Глазуриг—500 рубльдин өлүүн кирир тургаш—2600 рубльдин өлүүн кирир.

С. КАРАШПАНОВ.

Кореяда болушкуннар

Улустан армиязының Кол команддыларының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустан армиязының Кол команддыларының февраль 14-те меделзени болза:

Улустан армиязының кезектери ыдат эки-тургаларының отрядтары-биле сырый катышкыш бүгү фронтка дайынның шавар-халдаашкынын ойтур шапкан болгаш бүгү фронтка шавар-халдаашкыне кирипкеллер.

Хэсон (Одзио) района дайынның шериглери бүзээлген. Бо хүнүг медеэ өзүгаар, февральдин 11 болгаш 12-де ийи хүннериң дургузунда дайынның дириг күжү улуг чидиргит таварышкан. 1300 кижи өлүрткен болгаш балыгланган, база 4 муң ажыг солдаттар болгаш офицерлер туттурган. Ийи хүннериң тулчушкуннарына Улустан армиязының кезектериниң хунаап алган чүлдери болза, яныз-бүрү боолар 47; танкалар 8; автомашиналар 274; пулеметтар болгаш өскө-даа боолар база ок-чөмкөртер. Дайынның 4 самолөдүн андаар аткан. Сеул фронтузунга Ханган (Кан-ко) хеминиң мурнуу таламы района Улустан армиязының кезектери дайынның дириг күжүнге улуг чидиргити таварыштырган болгаш февраль 13-те медеэ өзүгаар дайынның 9 танкаларын чок кылган болгаш 4 самолөттарын андаар атканнар.

Японияның компартиязынга удур полицияның кадыг-дошкун хемчеглери

ШАНХАЙ. Япон парлаганың меделеп турары болза, Японияның кол юридик эрелелиниң хоругдааны «Хейва но кол» («Тайбынның үнү») деп депшилгели солуну үндүрери-биле болгаш тардыры-биле холбашкан кижилерин тудуп хоругдаар дугайында чигине прокурор эгелелиниң дужаалыга үндөзлөзүн чүлү болза, коммунистерге халдаар болгаш тудуп бажынаар чорукту бүгү Японияга чорудары болур.

Полиция бүгү чуртка 42 халдаашкынаары кылган болгаш 435 кишини тудуп хоругдаан деп «Асахи» солун меделзэн. «Майниниң» солунуң меделзени-биле алырга, халдаашкынаары саны 733 четкен. Бүгү хоругдаттаранар «организацияларны контролдоо дугайында» хойлуңу үрзэн деп буруудатырып турар. Хоругдаттаранарың аразында Японияның компартиязының чер-чер организацияларының элзэн хой удурткучулары, демократтыг ажылдакчылар, профвилелдериниң баштыңчылары, оң иштинде Япон компартиязын Осакинин префектура комитетиниң кежигүнү сурагыл эртемдээн Иарита, Фукуи хоорайда компартияның комитетиниң даргазы Хомма, Ояяма префектуразының хүн санап ажылдаар ажылчынаарының профвилелиниң даргазы Ухара болгаш өскө-лер-даа бар.

Коммунистерни ыңчаар аалылар чорук болза, чурттуң иштики демократтыг күштерини чылча-шааар дугайында Даллесстиң сумелзенин боттадарырга чазактың баштайгы базымы болур деп Японияның демократтыг бөлүктери санап турар.

болур деп айтып турар. Кыдатка удур Катыйшкан Штаттарының агрессиязын доораан соксаткан турарын хандырар төлөдө эргежок чугула бажымаарны баш удур алып дугайында Айыыл чок чоруктуң Чөвүленинге кириген дилегини база айтып турар.

Резолюцияның совет төлөвилелин деткирине кыйгырышсаан, Царакониниң меделгезин болза, калдыг-даа чурттуң девискээриңиң бүдүн болгаш политиктиг хамваарышпас турар чоруунга удур күштү ажылгап хереглээринде ийикке, күштү ажылгап хереглээриниң айым кылдан дадалаары КНО-нуң бүгү кежигүннерине Катыйшкан Наияларның Уставы хүлээдип турар. Кыдаттың девискээриңиң бүдүн турар чоруунга удур, Кыдаттың нарчагыс дүрүм өзүгаар тургустунган чазанга удур, чепсектиг агрессияның айымы-биле холбаштыр америк интервенция болдунган, ол болза, тайбаңга болгаш айыыл чок турар чорука кыжанылыктын болур деп Цараконин меделзэн.

АКШ-биле Кыдаттың «найыралы» төгү биле көрдүнген дээр чергелиг АКШ-тың төлээлери Даллес-биле Остинни кылып турган месети меделгелин Цараконин оон ыңай сойгачап илереткен. Кыдат дугайында америк политиканын төөгүзүңү допчулалын көргүспүшсаан, шынында АКШ Кыдатка тергидеп, ол чуртту америк монополистерниң чагыргазына бүрүн кирип алыр дээш XIX болгаш XX чүс чылдарың дургузунда оралдакчы келген деп Цараконин көргүзүп турган.

Кыдат дугайында «экиңтер ажык» деп америк политиканың сорулгазы болза, америк монополистерден Кыдаттың кол дарлакчылары болур англи болгаш япон империалистерни оон кызып үндүрери болуп турган деп Цараконин айткан. Оң сөөлүнде АКШ ол-ла эжелекчи сорулгазын 1922 чылда

Вашингтонга тос күрүлелерин чарган керээзиниң дузалашкыны-биле чедип ап турган. Ол керээзи Кыдатты үптөп дээрбездириниң дугуруулгазы болур деп Генералсимуус И. В. Сталин харахтерлээн. Царакониниң оон ыңай үргүлчүлөп чуугалааны болза, америк империалистерни Кыдатка «эп-найыралдыг» сатыш-сеткилдиң» дугаы деп Даллес биле Остинниң кылып турган меделгелдериниң ат-нүүр чок чоруу 30 чылдарда Кыдатка удур япон империалистерниң агрессиязын Катыйшкан Штаттарының деткээни-биле сойгаладып чазаштырган турган.

Совет Эвилели болза, Маньчжуряны тергидээр чорукту чедип алып дугайында оралдакчы турар дээр чергелиг Остинниң меделгелин Цараконин буруу шапкан. Чуугазынын түнделинде, Кыдат улус республикага удур АКШ-тың агрессиязының дугайында резолюцияның совет төлөвилелин хүлээп алырыне кыйгырган, Катыйшкан Наиялар болза, КНО-нуң бир кежигүнү — АКШ-тан КНО-нуң өскө кежигүнүнүң девискээриңиң чамдызын эжелеп ап турар байдал биле эптежин болбас ужурул деп Цараконин чуугалаан. Царакониниң айтканы болза, оң меделгели дарганың катыштырганы ийи айтырыланың чүлө бирээзин хаара тудуп турар болгаш өскө айтырыг талазы-биле — Кыдатты америк укар-чүлдөн божалап турар дугайында тускай меделгелди дараазында кылды мен дээн.

Оң биле комитеттин хуралы хагдырган. Дараазындагы хурал февраль 6-да хүндүс болур.

(СЭТА).

КАПИТАЛДЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Амыдырал аартап, ажыл чок чорук өзүп турар

Капиталдың чурттарының ажылчы чоннарының амыдыралының ыңдында ла чавыс деңгели хүн-бүрүзүнде-ле улам дорайтап турар. Чем продуктуларына болгаш калбак хереглелдин чүлдеринге өрткөр өзүп турар. Оон-биле кады буржуаз нитилелиниң коргунууг кымчызы — ажыл чок чорук база өзүп турар.

Сөөлгү хүннерин сай-туңуңуң ыракта четче эвес санаашкыны мындаг. Ассоциейтед Пресс агентилелиниң меделеп турарын өзүгаар алырга, АКШ-тың экономиктиг стабилизациязының эрелелиниң даргазы Джонстон пресс-конференцияга чуве чуугалап тургаш, чоку айларда АКШ-ка амыдыралдың үнези өзери уламчылаар деп меделзэн.

АКШ-та аш-чем продуктуларының үүрмектен садар өртэе бо неделяда Кореяда дайынның эгезинде турганындан 21 хуу, эртен чылдын январьдеги өрткөктөн 24,3 хуу бедик болган.

Чүлө сөөлгү неделяның дургузунда тос чүлү продуктуларының өртэе ортумаа биле 5 хуу өрүлзөн деп Барыш Берлинниң администрациясы аргажокут кырыдан официалдыг меделгелде миннип турар. Ам хоорайның барыш секторларында чигирге, кондитер кылгыларына болгаш шокалада өрткөктөр 8 хууга чедир өзери бодатынып турар.

Аш-чеминиң байдалы Грецияда база дорайтап турар. Афин парлаганың меделеп турарын өзүгаар алырга, Канинде хлеб, далган, чигир болгаш үс рынокка чок болуп турар.

Итали парлаганың парлап үндүргөн меделзин өзүгаар алырга, чурттуң иштики рыноккада өрткөктөрнүң ортукм индексин 1950 чылдың январь-биле деңгээр, 1951 чылдың январьде 23 хуу өскөн.

Миланның садыг палатазының көргүзүлгө алырга, өрткөктөрнүң дыкка интенсибиг өздөзү июльден ноябрьге чедир, тодаргайлаарга, Кореяда америк агрессия капиталисттик делегейе шериг схиозуңуң чалгынын болдурган үениң иштинде көстүп турар.

Чаа чылдың баштайгы хүннеринде эгелзеш өрткөктөр база катап өзүп эгелзэн. Чикээлээрге, үүрмектен садар аш-чеминиң болгаш калбак хереглел бараанына өрткөктөр Симге январь-де чылгы эдиге болгаш чагта 7 хуу, рис, картофель, үнү үзүңе — 12 хуу, мал үзүңе — 10 хуу, ак-хепке болгаш хеп аймаанга — 6-дан 11 хуу, идиктер-

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын катап тургузарының болгаш хөгжүдериниң беш дугаар түрүнө чезишкинге бижидилгениң сөөлгү төлөгезин 1951 чылдың февральдин ийи дугаар чартымың амыл төлевиринден үзе тыртар.

1951 чылдың февральдин амыл төлевирин алырыңарда, өртээн үзе төлзөн облигацияларынын алырын негесер.

Чезишкинге бижидилгелерин үзе төлзөңнөр соонда өртээн төлзөн облигацияларыңарын бээрин суму Советиниң чезишин талазы-биле төлзөлекчиңден негесер. ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын катап тургузарының болгаш хөгжүдериниң беш дугаар түрүнө чезишкининиң ойнаашкыныңар 1951 чылда ийи уда болур. Бир дугаар тираж июль айның 29-та Красноярски хоорайга, ийи дугаар тираж июль айның 11-де Мары хоорайга болур.

Чезишкинге бижиткен облигацияларын холунга албааннар ойнаашкының тиражыга киржир эрге чок, ыңчаарга 1952 чылдың апрельдин 1-ден соңгаар облигацияны холга алыр эргезин чидирер. Албан организация черлериниң болгаш суму Советтериниң саң-хаа ажылдакчылары бижиткенерин алып облигацияларын ой шаанда болгаш бүрүн тыпсырын организастаар.

Тыва автономнуг областа күрүнеңиң күш-ажылчы ажаалаг кассазының болгаш күрүнеңиң эрелели.

ФИЗКУЛЬТУРА

Мага-боттуң аваангыры болгаш күжү үргүчүнүң белекkelи-биле чедип алдынып турар.

Физкультура болза, өкпе азрыглаарын болдурбайн чем хуудурушкунуң экижилип, нерви системазы болгаш шыгача эъттерин быжыглап турар. Физкультура кижиге энергияны, сергек болгаш амыдыралчы өөрүшкүнү немеп берип, оон аймага арга мергежили болгаш шыдамык чоруун бедилеп, база кижиңиз элекке кырыыр чоруун болдурбазын хандырып турар.

Лыжа спорту — культуруг дымта-нылга болгаш хөглөшкүн болур:

Лыжалар — дайынның чөпсээ:

Лыжа спортунун техниказы-биле чөпсегенинер!

КАДЫК МАГА-БОТТА—КАДЫК ОМАКШЫЛ!

Санитар чырдыкчыкының Тыва область Бажыңы.

